

Posudek oponentky diplomové práce

Autor: Iva Lišková

Název práce: Analýza vztahů Peru a Spojených států amerických od počátku 90. let do současnosti pohledem periferního realismu

75 stran bez příloh

Charakter tématu a vymezení práce

Autorka I. Lišková se ve své práci věnuje nosnému tématu bilaterálních vztahů mezi Peru a USA, resp. mezi prezidenty/administrativami obou zemí. Obecně je tematika bilaterálních vztahů (zejména s ohledem na USA) vděčným prostorem pro tento typ závěrečných prací. Za rozumné, byť ve výsledku s obtížně překvapivým výstupem vzhledem ke stanovené hypotéze, považuji i využití teoretického rámce periferního realismu, kdy přínos autorka vidí zejména v tom, že prozatím tento nebyl aplikován na peruánský případ. Co mi však v rámci vymezení textu vadí, je fakt, že autorka rezignuje na dostatečné vysvětlení relevance a ospravedlnění daného tématu. Nenacházíme ani vysvětlení, proč volí ten či onen výzkumný postup, metodologii atp.

Z hlediska časového ohraničení mi není úplně jasné, proč autorka jde až do současnosti, kdy v podstatě je vyloučeno, aby jakkoli relevantně mohla např. analyzovat krátké období vlády PPK. Za vhodnější bych považovala ohraničení práce posledními ukončenými administrativami. S počátkem 90. let jako startovacím bodem pro analýzu se lze bez problémů ztotožnit.

V úvodu v podstatě nejsou vymezeny cíle práce, resp. výzkumný problém, autorka pouze prezentuje jednu „hypotézu“, jejíž struktura ale nezahrnuje žádný vztah kauzality, ale je spíše obecnou tezí týkající se vztahů USA a Peru, které jsou (či nejsou) řízeny logikou periferního realismu z pera Carlose Escudého.

Metodologické zakotvení a práce se zdroji

Metodologická část představuje slabinu práce, I. Lišková je v této oblasti extrémně stručná (viz ještě níže), na základě prostého konstatování jednopřípadové studie si čtenář nemůže udělat představu o celkovém teoreticko-metodologickém pojetí textu a v neposlední řadě se tento problém projevuje i v empiricko-analytické části.

I. Lišková dle mého soudu provedla solidní heuristiku a její zdrojová základna neopomíjí zásadní zdroje a pracuje jak s primárními tak sekundárními zdrojovými dokumenty anglicky a španělsky psané provenience. V citační normě autorka občas ignoruje mezery. Nerozumím tomu, proč v práci I. Lišková v podstatě vůbec nevyužívá poznámkový aparát.

Struktura práce

Práce je, kromě úvodu a závěru, členěna do dvou hlavních kapitol, první se týká teoretického rámce a druhá je analytického charakteru. Některé slabiny úvodní části jsem již zmínila v úvodu posudku. Dále se domnívám, že je zbytečné v samotném úvodu uvádět definiční vymezení (např. zahraniční politiky). Zároveň se tady autorka pouští do představování vybraných nástrojů zahraniční politiky. Zajímavé je, že konstatuje existenci řady typologií, pak ale bez nějakého vysvětlení (za to nepovažuji tvrzení, že se využívá nejčastěji) volí dělení na politické, ekonomické a bezpečnostní a vojenské nástroje. V úvodu práce by mělo být uvedeno a vysvětleno, co a proč je/bude jednotkou analýzy a základní úrovní analýzy, případně by to mělo podrobně

představeno v teoretické části (ano, na s. 9 je stručně uveden stát jako jednotka analýzy, což se ale u realistických přístupů dá očekávat). V úvodu též shledávám nedostatečné pojednání o metodologii (v podstatě pouze jeden řádek), opět pouze tezovité oznámení případové studie a kvalitativního výzkumu, to vše bez jakékoli vazby na téma práce, na vysvětlení výzkumného designu apod. V úvodu nakonec absentuje i také byť minimální rozbor použité literatury, natož reflexe zpracování tématu v odborné literatuře.

První kapitola se věnuje teoretickému rámci (s. 5 až 11). Přivítala bych více kritiky směrem ke zvolenému teoretickému rámci a celkově jeho robustnější prezentaci, přeci jen se má jednat o základní výchozí bod pro další analýzu. Co mj. míní autorka konstatováním, že stát je brán jako unitární aktér? (s. 9)

Druhá část „Analýza vzájemných vztahů“ tvoří hlavní tělo práce. Nejprve si čtenář projde krátkým historickým exkurzem a pak se dostane k jednotlivým prezidentským mandátům, které jsou (možná až trochu otrocky) chronologicky sledovány. Autorka se vcelku zevrubně seznámila s historií bilaterálních vztahů, které na jednotlivých stránkách popisuje. Obsahově k spíše chronologicky-deskriptivní než analytické pasáži nic zásadního nenamítám, problém však spatřuji v již naznačené metodologické slabosti, text se totiž nemá čeho „chytnout“ v argumentaci, protože absentují nějaké záchytné proměnné, jejich operacionalizace, řekněme, že chybí standardní výzkumná výbava. Jistou snahou o její stínování je na s. 10 a 11 představení některých předpokladů charakteristik bilaterálních vztahů. Tři nevyargumentované typy nástrojů politiky nemohou ale být dostatečným vodítkem. Ve výsledku druhá empirická část působí odtrženě od první teoretické části, resp. obě textové pasáže spolu dostatečně nekomunikují.

V rámci závěru se I. Lišková vrací k vybraným charakteristikám bilaterálních vztahů (s. 55 a 56) a snaží se v mezích možností a zmíněných limitů „verifikovat“ svou stanovenou hypotézu. Závěrečné zjištění není překvapivé, však samotná teorie periferního realismu je spjata s historickými vztahy latinskoamerických zemí a USA, tedy Peru po většinu analyzovaného času splňuje „parametry“ tohoto přístupu.

Formální stránka

Předložený text po formální stránce nevykazuje zásadnějších pochybení. Stylisticky je na dobré úrovni, čte se dobře. Jen v podstatě výjimečně se objevuje chyba v interpunkci (s. 8), nebo jiné drobné chyby (psaní uvozovek s. 16), anglicismy jako např. „kultivace koky“ (s. 32).

Závěrem

Práce jako celek na čtenáře působí průměrným dojmem. Relativně dobře se čte, pracuje s relevantními zdroji zahraniční provenience, leč popisnost dominuje nad analýzou. Podstatnou připomínkou jsou metodologické a do velké míry i teoretické limity textu. Každopádně celkově autorka předvedla v předloženém textu, že má přehled v dané tematice, kterou je schopna – byť s mými jistými výhradami – odborně pojímat.

Práci proto doporučuji k obhajobě.

V Hradci Králové dne 28. 5. 2018.

Mgr. et Mgr. Pavlína Springerová, Ph.D.